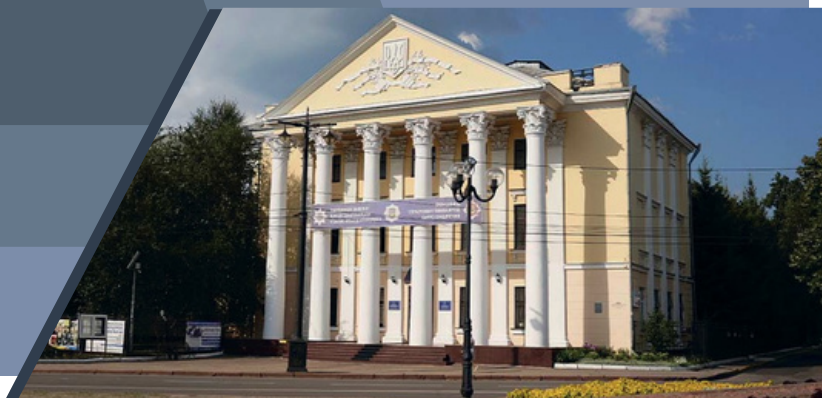


**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ДИСКУСІЙНОЇ
ПЛАТФОРМИ**

**«ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА
В УМОВАХ ВІЙНИ»**

21 листопада 2025



ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-дискусійної платформи
ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ

21 листопада 2025 року

м. Кропивницький

Гуманітарна політика в умовах війни: матеріали Всеукраїнської науково-дискусійної платформи (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 21 листопада 2025 року). Кропивницький, 2025. 389 с.

*Затверджено Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол № 6 від 24 грудня 2025 року)*

Публікується за матеріалами Всеукраїнської науково-дискусійної платформи «Гуманітарна політика в умовах війни», 21 листопада 2025 року. Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-дискусійної платформи «Гуманітарна політика в умовах війни», яка відбулася 21 листопада 2025 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників закладів освіти й наукових установ, здобувачів вищої освіти юридичного і правоохоронного напрямів, а також на тих, хто цікавиться питаннями значення та ролі гуманітарної політики в умовах війни, пріоритету особистості, прав і свобод, цінностей демократії, толерантності та відповідальності. Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Гендерна політика є одним із ключових напрямів гуманітарного розвитку сучасних демократичних держав. Європейський Союз виступає прикладом послідовної та системної реалізації принципів гендерної рівності, закріплених у правових актах і практичних програмах. Для України, яка обрала шлях європейської інтеграції, важливим є вивчення досвіду Європейського Союзу у формуванні інституційних механізмів, законодавчого забезпечення та соціокультурних стратегій гендерної політики [2].

Доведено, що гендерна політика Європейського Союзу ґрунтується на базових принципах прав людини, демократії та соціальної справедливості. Починаючи з Римського договору (1957 р.), який закріпив принцип рівної оплати праці за рівну роботу, Європейський Союз поступово розширював нормативну базу щодо гендерної рівності. Ключовими документами стали Амстердамський договір (1997), Хартія основних прав Європейського Союзу (2000), Європейський пакт про гендерну рівність (2011) та Гендерна стратегія Європейського Союзу 2020–2025. Методологічною основою є гендерний мейнстрімінг – інтеграція гендерної складової в усі сфери політики, управління та суспільного життя. Означений підхід забезпечує врахування впливу рішень на жінок і чоловіків на всіх етапах розроблення, реалізації та оцінки політик [3].

У цьому аспекті варто взяти до уваги, що в структурі Європейського Союзу діє низка інституцій, відповідальних за формування та моніторинг гендерної політики: Європейський інститут з питань гендерної рівності – проводить дослідження, розробляє індикатори, веде базу даних про гендерні розриви; Генеральний директорат Єврокомісії з питань правосуддя, споживачів та гендерної рівності – координує політику Європейського Союзу у сфері рівних прав; Європейський парламент має Комітет із прав жінок та гендерної рівності, який ініціює резолюції та моніторить дотримання гендерного балансу; інституційна підтримка поєднується з фінансовими інструментами [1].

Україна поступово впроваджує європейські підходи до гендерної рівності. Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» (2005) та Державна стратегія забезпечення рівних прав і можливостей (2022–2030) стали кроками до системної гендерної політики. Проте на практиці зберігаються проблеми – слабка інституційна спроможність, нерівний доступ жінок до політичного представництва, гендерні розриви в оплаті праці, недостатня інтеграція гендерного підходу в освіту та гуманітарну політику. Європейський досвід свідчить, що ефективність гендерної політики визначається не лише законодавством, а й наявністю культури гендерної чутливості, постійним моніторингом і системною освітою в цій сфері.

Досвід Європейського Союзу у сфері забезпечення гендерної рівності є цінним орієнтиром для України, яка прагне до євроінтеграції та побудови демократичного суспільства. Одним із ключових уроків є необхідність інституційної сталості, що передбачає створення незалежних органів, які б здійснювали моніторинг і оцінювання стану гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя за зразком діяльності Європейського інституту з питань гендерної рівності. Такі структури повинні мати достатні повноваження, кадрові та фінансові ресурси для забезпечення ефективного контролю й аналітичної підтримки державної політики [1].

Не менш важливою є системність підходів до впровадження принципів рівності. Йдеться про необхідність інтеграції гендерного мейнстримінгу у всі напрями державної політики – від освіти, науки й культури до економіки, охорони здоров'я, безпеки та оборони. Особливу увагу слід приділити розвитку гендерної освіти. Розширення освітніх програм для державних службовців, педагогів, керівників закладів освіти, представників органів місцевого самоврядування сприятиме формуванню компетентностей у сфері гендерної чутливості, що, своєю чергою, забезпечить ефективну реалізацію політики рівності на практиці. Важливим завданням є також посилення аналітичної підтримки шляхом розроблення національних гендерних індикаторів, створення баз даних та проведення регулярних моніторингів, які б дозволили об'єктивно оцінювати прогрес у сфері гендерної рівності [3].

Необхідною складовою сучасної гуманітарної політики є формування ефективної комунікаційної стратегії. Йдеться про системну просвітницьку діяльність, спрямовану на популяризацію цінностей рівності та недискримінації через засоби масової інформації, освітні програми, культурні проекти, мистецтво. Саме формування суспільної культури гендерної рівності є передумовою сталого демократичного розвитку та наближення України до європейських гуманітарних стандартів. Гендерна політика Європейського Союзу є прикладом цілісного підходу до забезпечення рівних прав і можливостей. Для України її досвід є цінним у процесі європейської інтеграції та модернізації гуманітарної політики. Важливими завданнями є розбудова інституційної системи, зміцнення правових механізмів, розвиток гендерної освіти та формування суспільної культури рівності.

Список використаних джерел

1. Кисельова О. Гендерна політика Європейського Союзу в Україні: аналітична доповідь. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/politika/genderna-politika-evropeyskogo-soyuzu-v-ukraini-analitichna-dopovid-134659.html>
2. Листопад О. Педагогічні умови гендерного виховання старших дошкільників в закладах дошкільної освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. № 1 (64), лютий 2019. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. С 142–145.

3. Марценюк Т. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. URL: https://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/genderna_pol_tika_s.pdf

Олена Матюшенко

*Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка*

Науковий керівник:

Ірина Радул

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Проблема самореалізації особистості у сучасному суспільстві продовжує залишатися однією з основних та актуальних. Проблема самореалізації особистості в особистісному, сімейному, професійному плані є також доволі гострою у зв'язку з її екзистенціальним змістом, який динамічно модифікується в контексті соціальних перетворень, що приводить до необхідності її регулярного переосмислення. Однак, навіть при наявності низки відповідних досліджень, ще є чимало невирішених проблем, а саме самореалізації жінки зрілого віку в особистісному плані.

Мета повідомлення розкрити особливості самореалізації жінок зрілого віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проаналізувавши різні підходи до проблеми самореалізації зазначимо: По-перше, ключовим поняттям у визначенні самореалізації є сутнісні сили особистості. По-друге, спільним є і розуміння самореалізації як процесу опредмечування (розкриття, практичного здійснення) сутнісних сил людини. Це пов'язане з тим, що реалізувати себе людина може лише через різні види соціальної життєдіяльності. По-третє, майже скрізь підкреслюється, що самореалізація – це самодіяльність, тобто діяльність згідно із власною волею.

Зрілість у цілому можна розглядати як період онтогенезу, що приблизно співпадає із періодом середньої дорослості. Крім того, проаналізувавши основні концепції та теорії, що стосуються розвитку особистості власне жінки, проблеми її самореалізації та самоактуалізації, можна дійти висновку про те, що у психології особливості такої самореалізації розглядаються в основному із позицій самосвідомості та сенсу життя – насамперед, у професійній діяльності.

Традиційно акмеологія розглядає феноменологію, закономірності та механізми розвитку людини на стадії її зрілості. Центальною лінією у взаємодії акмеології з іншими науками слугує соціально-культурний простір людини як особистості та її професіонально-екзистенціальної самореалізації в обраній сфері діяльності, яка проходить у динамічно змінному середовищі та здійснюється у